

1848-ik ÉVI
L III 18

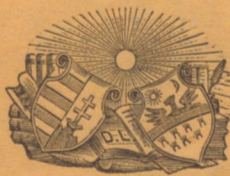
III 112. 199

ERDÉLYI

ORSZÁGGYÜLÉSI

TÖRVÉNYCZIKKEK.

158.657
~~158.657~~

L IV

1205

AV 123

KOLOZSVÁRTT.

KIADTA DEMJÉN LÁSZLÓ

1861.

[Red handwritten mark]

1848-ik ÉVI

ERDÉLYI

ORSZÁGGYÜLÉSI

TÖRVÉNYCZIKKEK.

A CSIKSOMLYÓI ROM. KATH.
FŐGYMNASIMUM
* TANÁRI KÖNYVTÁRA *

158.657 M. 26.

KOLOZSVÁRTT.

KIADTA DEMJÉN LÁSZLÓ

1861.

M. S. S.

188. 8. 21

KOLOZSVÁRTT.
KÖNYVTÁR ÉS KÖNYVÉRTESZÉKSZEMÉLYSÉG

Nyomatott Gámán Jánosnál Kolozsvártt, 1860.

Ő Császári és Apostoli királyi Felsége, Erdély Nagy Fejedelme Székelyek Ispánja, legkegyelmesebb Urunk Nevében!

Kolozsvár szab. k. várossa Tanácsának

A mostani idő körülményei több nagyobb szerű törvényes intézkedések tételét kívánván, Felséges Urunk, Atyai szive hajlamát követvén, hogy azon intézkedések iránt e nagy fejedelemség Rendeivel értekezhessek, folyó hó 5-ik napjáról 2519. udvari szám alatt ezen királyi fő kormányzékhez intézett kegyelmes királyi leiratánál fogva, e Nagy fejedelemség három nemzetből álló nemes rendeknek, ezen szabad királyi Kolozsvár várossában szokott módon tartandó közönséges gyűlését folyó hó 29-ik napjára meghatározni, és arra Felséges személyét képviselő teljes hatalmu királyi biztossá báró Puchner Antal ő nagyméltóságát, valóságos belső titkos tanácsost, Mária Theresia jeles katonai rendje vitézzét, egyszersmind Leopold jeles rendje közép keresztessét, orosz szent György és szent Vladimir negyedik osztályzatú, nemkülömben pápai birodalmi szent György rendje nagy kereszties vitézzét, végre a sicíliai királyi szent György rend commendátorát, tábornoki helytartót, a császári királyi hadseregnek a 3-ik számú gyalogezred 2-od tulajdonosát és e Nagy Fejedelemség fő hadi parancsnokát kinevezni méltóztatott.

Mely országgyűlés tárgyaivá a tisztelt kegyelmes királyi leiratban a következők vagynak kijelelve : u. m.

1-ör Hogy minden más egyéb tanácskozások előtt az ürességbe jött udvari erdélyi kancellári hivatalra az országos karokat és rendeket az 1791-béli 20-ik törvényczikkely értelmében illető választási jognál fogva választás vitessék véghez, és az legfelsőbb kegyelmes kinevezés végett késedelem nélkül terjesztessék ő Felsége eleibe.

2-or. Hogy ezen Nagy fejedelemségben ürességben jött törvényes királyi táblai elnöki hivatalra hasonlólag választás vitessék véghez, kegyelmes megerősítés végett ő Felségének felterjesztendő.

3-or. Hogy Erdély Nagy fejedelemségnek és Magyarországnak a legközelebb múlt erdélyi országgyűlés végével a ka-

rok és rendek által 1847-beli November 3-ról tett felterjesztésben érintett egyesülése feletti kérdés, a fennálló helyhatósági törvények, és a 3 nemzetek törvényes viszonyai tekintetbe vételével a tárgy fontosságához képest érett tanácskozás alá vétessék.

4-er. Hogy miután Felséges Urunk azon Atyai szándokát, és gondoskodását, miszerint az úrbéresek sorsán mindenképpen és minél előbb segítve legyen, folyó évi Aprilis 3-ik napjáról kell kegyelmes királyi leiratában nyilvánította, a jelenlegi körülményekhez képest a létező úrbéri viszonyok megszüntetése, és az illető földesuraknak illő káratlanítása szükségesképpen tárgyalatván — ezen tárgy oly móddal siettessék, hogy az e részben felküldendő és ő Felsége által megerősítendő törvényjavaslatok — jobbágyokra nézve, még ezen országgyűlés folyama alatt kihirdethessenek, és teljesedésbe vétethessenek.

5-ör. Hogy a közterheknek minden személy megkülönböztetése nélkül egyformán meghatározandó viselése tanácskozás alá vétessék.

6-or. Az is tanácskozás alá vétessék miszerint ezen Nagy fejedelemség nagy részét lakó oláhok állapotjáról, mind a polgári jogokra nézve, mind pedig vallás érdekében e felett hozandó törvény által gondoskodtassék, végre

7-er. Hogy a sajtó szabadságra és a visszaélések megelőzésére nézve czélul megfelelő törvényjavaslatok ő Felsége eleibe terjesztessenek.

Mely legfelsőbb kegyelmes királyi leirat, e Nemes Tanácsnak oly végett adatik ezennel tudtára, hogy a fenn irt helyen és napon kinyitandó országgyűlésére törvényszabta büntetés alatt személyesen megjelenni, és a legfelsőbb legkitűzött tárgyak feletti tanácskozásba a közjóra végig munkálni kötelességének tartsa. Az erdélyi Nagy fejedelemség kir. fő kormány-székének Kolozsvárt, 1848-ba pünkösöd hó 11-ik napján tartott üléséből.

Gróf **Teleki József** m. p.

G. Lázár László m. k.

kancel.

Németh János m. k. titkár.

I. Törvényczikkely.

Magyarország és Erdély egygyé alakulásáról.

A magyarországi törvényhozásnak a hönegység tárgyában folyó 1848-ik évben hozott VII-ik törvényczikkelyét Erdélyország hő rokonérzettel fogadván, Erdélynek Magyarhonnal egygyé alakulását, a pragmatica sanctióban szentesített birodalmi kapcsolatnak épségben tartása mellett — és teljes kiterjedésében magáévá tévén — ennek következtében, valamint a testvér Magyarhonban minden lakosok jogegyenlősége kimondva és életbe lépve van, ugyanaz ugyanazon módon itt is, a hazának minden lakosaira nézve, nemzet-, nyelv- és vallás különbség nélkül, örök és változhatlan elvül elismertetik, és az ezzel ellenkező eddigi törvények ezennel eltöröltetteknek nyilvánítatnak.

1. §.

A képviseleti joggal bíró erdélyi városok száma Kolozsvár, Maros-Vásárhely és Gyulafejérvár királyi városokon kivül tizenöt, s ezek közül is kettő t. i. Szamosujvár és Erzsébetváros szintén szabad királyi város évén, az említett VII. törvényczikk 3-dik §-sába csuszott számításbeli vétség helyrehozásával, az ugyanott kimondott vezéreszméhez képest az erdélyi szavazatok száma nem 69, hanem 73.

2. §.

Királyi kormányzó gr. Teleki József; s ennek meg nem jelenhetése esetében országos elnök b. Kemény Ferencz elnöklete alatt

Toroczky Miklós gróf, főispán.

Balácsi József, főkirálybíró.

Lemény János, fogarasi püspök.

Id. Bethlen János gróf, királyi hivatalos.

Jósika Miklós báró,

Kemény Domokos báró

Teleki Domokos gróf,

Horváth István.

Kemény Dénezs báró ,	követ.
Zeyk József	„
Wéér Farkas	„
Ifj. Bethlen János gróf	„
Pálfi János	„
Mikó Mihály	„
Berde Mózsés	„
Schmidt Konrád	„
Goosz Károly	„
Roth Ilyés	„
Löv Vilmos	„
Wesselényi Miklós báró	„
Szász Károly	„
Teleki László gróf	„
Demeter József	„
Hankó Dániel	„
Bohéczel Sándor	„
Saguna András ,	görög n. e. püspök , és

Debreczeni Márton, kincstári tanácsos személyeikben egy országos bizottmány neveztetik ki, melly bizottmány a teljes egygyé alakulás részletei iránt a magyar ministeriumot felfogja világosítani, Erdély érdekének a Magyarországra illesztésén közremunkálni, és a közelebbi közös hongyülésre a ministerium által etárgyban eléterjesztendő törvényjavaslatokra anyagot nyújtani.

3. §.

Erdélyben a közigazgatás és igazság-szolgáltatás folyama és személyzeti szerkezete a közelebbi közös hongyülés általi elrendezésig jelen helyzetében marad. Az udvari cancellária functiója ellenben teljesen megszünend és azon hatóság, melyet Ő Felsége a folyó 1848-ik évi magyarországi III-ik törvénycikk értelmében, nádor ő fonségére és a magyar ministeriumra ruházni kegyeskedett — Erdélyre is kiterjedend mind polgári-, mind egyházi-, mind kincstári-, mind katonai-igazgatás tekintetében és általán az igazgatás minden ágazataira nézve.

4. §.

A közigazgatásnak a ministeri felelősséggel őszhangzásba hozatala tekintetéből, a folyó 1848-ik évi magyarországi XXIX. törvénycikkelyel őszhangzásban, a törvény útján kívüli elmozdíthatlanság a kormányi kinevezéstől függő közhivatalok közül csak az igazság-szolgáltatásra rendelt bírói hivatalokra szoríttatik.

II. Törvényczikkely.

A legközelebbi közös hongyülésre küldendő követek nép képviselet alapjáni választásáról.

A folyó évi julius 2-ára már kihirdetett Pesten tartandó közös hongyülésre küldendő erdélyi követek nép képviselet alapjáni választása a rögtönös alkalmazás lehetségesítését is tekintetbe vévén csupán ez egy esetre következöen lesz intézendö.

1. §.

Nem részesülnek a választási jog gyakorlatában általán

- a) Nő személyek.
- b) Külföldiek, kik meghonosodva nincsenek.
- c) Gazdai-, szülői- vagy gyám-hatalom alatt álló egyének.
- d) Olyanok, kik bünpörbéli ítélet nyomán fenyték alatt vannak. —

Egyébiránt

2. §.

A bévett vallások követői közt (kik közé a görög nem egyesült szertartásuak is értetendők) a születés általán sehol semmi különbséget nem tesz.

3. §.

A mi a külön képviseleti joggal felruházott városokat illeti, ezekben választási joggal fognak birni:

a) mind azon lakosok, kik 300 ezüst forint értékü házat vagy földet kizáró tulajdonul vagy hitveseikkel s illetöen kiskoru gyermekeikkel közösen birnak.

b) Kik mint kézmivesek, kereskedők, gyárosok, megtelepedve vannak, ha tulajdon műhelylyel, kereskedési teleppel, vagy gyárral birnak, s ha kézmüvesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.

c) Kik ha bár a fennebbi osztályokban nem esnek is, saját földbirtokukból vagy tőkéjükből eredö 100 ezüst forint évenkénti állandó s biztos jövedelmet kimutatni képesek.

d) Jövedelmekre való tekintet nélkül, a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar tudós társaság tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek és iskola-tanítók, ott a hol állandó lakások van.

e) Kik eddig városi polgárok voltak, ha a fennebbi pontokban irt képességgel nem birnak is.

4. §.

Vármegyéken, Fogarasvidéken és a Székelyszékekben választói joggal fognak birni:

a) mind azok, kik az 1791-beli 12-ik törv. czikkely szerint közgyűléseken szavazattal birván, az országgyűlési követek választásába is befolyani eddig is jogosítva voltak; ha szinte ezen jog gyakorlatában ezelőtt korlátolva is lettek volna.

b) Külön képviseleti joggal föl nem ruházott városok lakosai közül mindazok, kik ezen törv. czikkely 3. §-sában irt chategoriák közül valamelyikbe tartoznak.

c) Rendezett tanácsesal el nem látott községekben mind azon lakosok, kikre a folyó 1848-ik évre az adóajstrom szerint fejpénzen fölül legalább 8 pengő forint adó van kivetve: és ezeken kívül mindenik község, mely az 1791-beli 12. törv. czikk nyomán jogosítottakon kívül legalább 100 füstöt számlál: befoly a követ választásba, szabadon választott két képviselő által. — Kisebb községek pedig 1 képviselő által.

5. §.

Szász törvényhatóságokban városok és helységek lakosai azon székben vagy vidékben melyben megtelepedve vannak — valamint eddig, ugy most is együtt és minden nemzet és valláskülönbség nélkül fogják a választási jogot azon módon gyakorolni, mely a képviseleti joggal nem biró magyar és székely törvényhatóságokbeli városok és falusi községek lakóssaira nézve a 4-ik §. b) és c) pontjai alatt írva van.

6. §.

Kövétté választható mindenki, akárhol Magyarhónban választói joggal bir, ha életének 24-ik évét betöltötte, és a törvény azon rendeletének, miszerint törvényhozási nyelv egvedül a magyar, megfelelni képes.

7. §.

A képviselő házban egyenlő szavazattal birandó 73 erdélyi követek a legközelebbi hongyülésre, következő felosztással fognak választatni:

a) Egyes községek által küldendő követek:

1. Kolozsvár küld	2
2. M. Vásárhely	2
3. Gyula Fejérvár	2
4. Szamosujvár	2
5. Erzsébetváros	2
6. Abrudbánya	1

7. Vízakna	1
8. Vajda Hunyad	1
9. Kézdi Vásárhely	1
10. Hátszeg	1
11. Sepsz. György	1
12. Udvarhely	1
13. Ilyefalva	1
14. Csik Szereda	1
15. Bereczk	1
16. Szék	1
17. Oláhfalva	1
18. Kolos	1

b) Megyék, székely és szász székek — magyar és szász vidékek szám szerint 25-öt. Két két és így összesen 50 követeket küldenek, kiknek választásába a kebelbeli városok közül csak azok folyhatnak be, melyek saját követ küldési joggal fennebb fölrüházva nincsenek.

8. §.

A hol a törvényhatóság a szózatlás közbeni rend fentartása érdekében szükségesnek találja minden egyes követ választására, külön választó kerület alakíthatatik, tekintettel a területi és népességi arányra.

9. §.

Mindenik országgyűlési követnek az országos pénztárból 5 pengő forint napi díj, és lakbér fejében évenként 400 pengő forint fizetetik.

10. §.

Jelen törvény rendeletének foganasítására királyi kormányzék oly megbízással hatalmaztatik fel, hogy a szózat joggal bíró tagok összehíratását s illetően megválasztását minden e körül előfordulható nehézségek elhárítása és a szózatlások közbeni rend fentartására szükséges intézkedések mellett (a magyarországi folyó 1848-ik évi 5-ik törvényczikk rend szabásait is mennyiben azok ezen törvényczikkben irt vezéreszmekkel és a körülményekkel összeférők szemügyben tartva) haladéktalanul eszközölje; és általán a választások minden előkészületeit hová hamarabb befejeztessé: hogy azok következtében a követ választások illő időben megtörténhessenek.

III. Törvényczikk.

Nemzeti fegyveres erőről.

1. §.

A köz bátorság biztosítása végett Erdélyben is a lehető legrövidebb idő alatt alakíttassék Nemzeti Őrsereg, melynek egy része mozdítható állapotba fog tartatni és ez rendes zsoldot huzni.

2. §.

Ezen alakítandó nemzeti mozdítható őrségnek száma és ennek, valamint az összes nemzeti őrseregnek is felfegyverzése begyakoroltatása és rendezése felőli intézkedésre, mint elrendeltetése szerénti alkalmazására is a Felelős Miniszterium felkatalmaztatik.

3. §.

A jelenleg fegyvert viselő Székelyek jelen törvényczikk erejénél fogva Nemzet öröknek tekintetnek — ennek folytában

4. §.

A közöttök eddig fennállott törvénytelen katonáskodási viszonyok merőben eltöröltetnek és polgári, ugy családi, mint vagyoni viszonyaikat illető jogaikba vissza és a polgári törvényhatóság alá rendeltetnek s ettől függenek. Azonban —

5. §.

A jelen súlyos körülmények között mivel a hon kül és bel bátorsága mindenfelől fenyegettetik, mivel az ország minden lakossai a közveszély fegyverrel meggátlására kötelesek, azért a fegyvert viselő (effectiv standbeli) székelység mint Nemzetör köteles katonai rendes fegyelem mellett katonáskodni, és a király és hon bizton számot is tart arra, hogy a hon védelme körüli köteleességét egész készséggel és buzgósággal teljesítend; önként értetik azonban, hogy ezen kötelezettsége jelen alakjában csakis a közelebbi közös hongyülésnek a hon védelem tárgyában teendő intézkedéséig tartand — Melly közidőre is rendeltetik.

a) Ezen fegyveres (effectiv Stand) őrség, valamint szolgálata, ugy gyakorlatai alkalmával is mindenkor rendes zsoldot huzand, midőn pedig törvényhatósága határain kívül rendeltetnék, a rendes zsoldon kívül ruházattal is ellátatik, a köztár eszközeiből.

b) Tiszteknek ezen túl csak magyarul tudó hazafiak alkalmaztatnak, a meglévő al- és főtisztek közül pedig, a kik más helyre nem alkalmaztat-hatnának, rangjuk fizetésök iránt biztosíttatnak.

6. §.

A miniszterium intézkedni fog, hogy a hivatalos irások, jegyzőkönyvek és parancs szavak magyarul legyenek.

7. §.

A fegyveres székelyeken (effectiv standbeliek) kívüli minden székelyek a közöttök lakó primorokkal, nemesekkel és minden más lakosokkal egyenlő nemzetőri kötelezettség alá helyeztetnek, és ennek folytán rendeltetik ezeknek haladék nélküli őrseregé alakítása, felfegyverzése s egyenlő szolgálat teljesítése, az ország minden nemzetőreivel együtt.

8. §.

E törvényben kifejezett irány eszmék szerinti haladék nélküli intézkedésre a ministerium felhatatmaztatik.

9. §.

A székelységeen kívüli határőrségnek azon részére, hol polgári helyhatóság is van, a fönnebb irtak értelme általán kiterjed, a többire nézve pedig addig is, mig állapotjuknak kazánk alkotmányos rendszeréhez illesztése a törvényhozás által lehető legrövidebb idő alatt eszközölthetnék, az 5. §. a) pontja alatti kedvezék olly hozzá adással terjesztetik ki, hogy a hol az örkatonák eddig ruházattal, általán el voltak látva, azon könnyebbségben ezután is megtartatnak; — e seregnek is a trón és haza megtartása körüli eddigi hű szolgálatára a törvényhozás bizton számít és arra ezennel kötelezi is.

IV. Törvényczikkely.

Az úrbériségeken feküdt uri szolgálat (robot) dézma és pénzbeli fizetések kisajátításáról.

Az urbériségeken (colonicaturakon) eddig feküdt uriszolgálat (robot) dézma és pénzbeli fizetések e törvény által eltöröltetnek.

1. §.

A törvényhozás a magán földesurak kármentesítését a nemzeti közbecsület védpaizsa alá helyezi.

2. §.

Ő Felsege a magán földesuraknak akénti kármentesítése iránt: hogy az eddigi urbéri tartozásokkal fölérő tökeérték részökre - a közállomány által hiány nélkül kifizetessék, a legközelebbi országgyűlésnek részletesen kidolgozandó törvényjavaslat fog magyar ministeriuma által előterjesztetni.

3. §.

A földesurak által eddig vett dézma szedése megszűnván, önként következően elenyészik a földesurak kötelezettségeit ugyan azon dézma után járt királyi haszonbér ezutánni fizetésére nézve.

4. §.

A helységek polgárai (edдigi jobbágyok és zsellérek) azon telkek és földek használatában, melyek kezekben találtak, bár minő természetűek legyenek is, azok nem fognak bíróság közbejötté nélkül háborgathatni, sem legeltetési, faizási, nádlási rendes és folytonos edдigi haszonvételeikben megszorítottani — mindazonáltal, ha valamely telek és föld melynek természete kérdés alá jött a következő §-ban irt bíróság elítélése nyomán tiszta majorságnak találtak; az illető urbéres az elmaradott haszonvételt is megtéríteni köteles lesz. Építményekre fordítandó faadása azonban ezentul megszüntettetik; egyszersmind az erdők jó karban tartására felügyelni a törvényhatóságoknak szöröss köteleességeké tétetik.

5. §.

A magyar ministerium egy főbíróságot és albiróságokat szükséges számmal fog haladéktalanul alkotni és működésbe tenni a végre: hogy azon eseteknt, melyekben a földesurak és volt urbéreseik közt a föld természete fölött kérdés forog fenn, az erdélyi törvények és magánjog elvei szerint summáson elítéljék. — Ezen utonni itéletnyerés előtt, valamint földjétől, a mely kezén van, meg nem foszthatatik, ugy általán semmi nemű praestatoria nem kényszeríthetik (a következő 6. §-ban irtak kivételével) egy urbéres is.

6. §.

Székely földén a tiszta majorságok közé értetik a székely örökség (sikulica haereditas) ennél fogva, minthogy az adófizelő és fegyvert viselő székelyek jószágai köztudat szerint többnyire tiszta székely örökségek, az ezeken lakó colonusokra azon mentesség, mely más urbéresekre nézve e törvény nyomán rögtön életbe lép, csak azon esetben terjedhet ki, ha az említett adófizető és fegyvertviselő székely tulajdonosak az ezelőtti §-ban irt bíróságok előtt be nem bizonyíthatnák: hogy valamely telek és föld, mely colonusaik kezén van, majorság vagy székely örökség.

7. §.

Összesítés és birtok elkülönzés törvényes utonni eszközölhetése nyilván fennhagyatik, miről részletileg intézkedni a közelebbi közös törvényhozás feladata leend.

8. §.

Szöllők, mennyiben nem urbéri állományok közé tartozott helyekből föl fogvák, a dézma adás alól kivett helyek közé nem értetnek, a körs-majog és egyéb kisebb kir. javadalmak (regalék) eddigi birtokosaik használatában hagyatnak.

9. §.

Úri és harmadnapos székek megszüntetettvén a helységek polgárainak mind polgári mind bünperei illető helyhatósági törvényszékekre utasítatnak.

10. §.

Oly földbirtokos ellen, kinek birtokához e törvény kihirdetése előtti urbériség volt kapcsolva, semmi ezen törvény kihirdetése előtti adóssági követelések — a kereskedői és mesteremberi kamatlan contok kivételével — a törvény további rendeletéig föl nem mondhatók és csupán a törvényes kamatok nem fizetése iránti követelések vétethetnek föl rajta birói eljárás útján; az adósság tükére nézve a statustól nyerendő kárpótlék is biztosítéki alapul szolgálván.

V. Törvényczikkely.

Az urbéri kisajátított magán uri javadalmak státus adóssággá változtatásáról.

1. §.

A magyarországi folyó 1848-dik évi XII-ik törvényczikket Erdély törvényhozása is ezennel egész kiterjedésében magáévá teszi — minek folytán.

2. §.

Az erdélyi volt urbéreszek kisajátított tartozásainak volt földesuraik részére leendő kármentesítése alapjául ő felsége kegyes jóváhagyásával az erdély keblébeni kincstári és országos egyéb jövedelmek általán; különösen pedig mennyire kiérők leendenek, s a soának jövedelmei, köttetnek le kijelölt hypotheca gyanánt; melyek is alapjául lesznek szolgálndók e kármentesítés czélszerűbb foganatosítása végett netalán fölveendő országos kölcsönnek is; mi iránt a magyar miniszterium (melynek igazgatása alá e kármentesítés kezelése minden esetre tartozni fog) az előbbi §-ban elfogadott magyarországi törvény nyomán is a legközelebbi hongyűlésen törvényjavaslatot terjesztend elő.

3. §.

Az elfogadott magyarországi XII-dik törvénycikk 4-dik §-nak erdélyre alkalmazásául az igazság miniszterium a földesuri kisajátított haszon megbecsülésének helyessége ellen támadható kifogások summás megítélésére erdély számára is, — mely e részben 6-ik kerületként tekintendő, — egy 5 tagból álló és a státus által díjazandó választmányt nevezend haladék nélkül ki.

VI. Törvénycikkely.

Az úrbéri viszonyok elenyésztetésének testületek irányábani következtetéséről, és a IV-ik törvénycikkely rendelkezése alá foglalt dézmákon kivüli egyéb dézmákról.

1. §.

Azon igényeknek, melyek az úrbériségeken eddig feküdtek, és a IV-ik törvénycikkely által testületek irányában is teljesen megszüntetett úri szolgálat, dézma és pénzbeli fizetések, ugy a testületek birtokába akár örökös szerződés, akár királyi adomány által jutott, s szintén eltöröltött Fiscusi dézmák fejébeni kárpótlék iránt, testületeket illetően fennroghatnak, — a legközelebbi közös törvényhozás általi elintéztetése végett, a miniszterium törvényjavaslatot fog az I-ső törvénycikkely 2-dik §-ához képest előterjeszteni; mely alkalommal a szász nemzet törvényszerü igényeire is tekintet leend.

2. §.

Minden dézma, mellyel akárki is mint tulajdon joggal birt helyén feküdt járandósággal eddig tartozott, általán és minden külömbég nélkül eltöröltetik.

3. §.

Az előbbi §. rendszabályából önként következően, megszüntettetik azon confirmationis taxa és census cathedraticus, mely azon lelkészek által, kik eddig a szász törvényhatóságokban a dézmában részesültek, — fizettetett; — megszüntettetik a principis legatum név alatt ismeretes hagyományozási kötelezettség; és megszüntettetik általán minden olyan teherviselés, mely akár testület, akár egyén részéről a dézmaszedés fejében teljesített eddig.

4. §.

A szász törvényhatóságokbeli lelkészek, minthogy e telőfélbeni évre a census cathedraticust már nagy részint megfizették, ez évi szolgál-

lataiknak ellenben még eddig szinte semmi jutalmát nem vették, — egy általános rögtönös rendezési lehetetlenséget is tekintetbe vévén, — nem ugyan dézma járandóság czime alatt — mely örökre el van törölve, — hanem mint e folyó évre illő papibért venni fogják az idén saját vallásokbeli halgatóiktól mind azt, a mit eddigelő csupán azoktól kaptak.

5. §.

Az előbbi §. rendszabálya szásztvényhatóságokbeli némely lelkészek jövedelmét aránytalanul megrövidítvén, hogy ezen szász lelkészek szintugy, valamint a dézmák általános eltörlése nyomán életmódjuk szükséges mennyiségétől elesett minden más egyházi személyek is illő képe nélkül ez évben se maradjanak, a felől a miniszterium (addig is míg a közös törvényhozás a magyarországi folyó 1848-ki XXII-ik T. czikk 3-ik §-sa nyomán intézkezhethék) az illető hatóságok közvetítésével haladéktalanul rendelkezendik: valamint arról is: hogy a szebeni árva és lelenczház növendékeinek mellözhetlen szükségei, mennyiben azok más fönmaradó kutfökből ki nem telnének; az álladalom által pótoltsanak.

6. §.

Mennyiben fisbusi dézma magán családok birtokába akár örökös szerződés, akár királyi adomány által jutott, a tulajdonos magán családoknak a közálladalom által leendő kármentesítése biztosítván, ezen kármentesítés iránt ő Felsége magyar miniszteriuma által a legközelebbi országgyűlés elébe részletes törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

VII. Törvényczikkely.

A közös teherviselésről.

A magyarországi folyó 1848-dik évi VIII-dik t. czikk egész kiterjedésében elfogadtatván, annak kötelező ereje ezennel Erdélyre is kiterjesztetik.

VIII. Törvényczikkely.

Sajtó törvény.

A magyarországi törvényhozás folyó 1848-dik évi XVIII-dik törvényczikke ideiglen Erdélyre is kiterjesztetik.

IX. Törvényczikkely.

A bevett vallások teljes jogegyenlőségéről.

1. §.

E hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetek (melyek közé a nemegyesült görög szertartásuak is értetnek) nemzetkülömbőség nélkül teljes és tökéletes jogegyenlőséggel bírnak, mind vallásgyakorlási, mind vegyes házassági viszonyok, mind politikai igények tekintetében.

2. §.

A hat héti oktatás, és különböző vallásuaknak egymás iskoláiban tanulhatásuk iránti minden megszorítás megvan szüntetve. Térítési igaztások, és vallásbeli versengést előidéző tények, mint büntettek lesznek fenytendők.

X. Törvényczikkely.

A közlekedések előmozdítására.

A folyó 1848-dik évi magyarországi XXX-dik törvényczikkben közlekedés előmozdítására tett intézkedést az abban utalványozott alaphól arányosan háromlandó terü elvállalása mellett azon meggyőződéssel nyilváníttja e törvényhozó testület Erdélyre is kiterjedőnek, hogy annak jótékonyosságai Magyarhon e részében is mi hamarább élvezendő eredményekben fognak jelentkezni.

XI. Törvényczikkely.

Sóárról és sóskutakról.

1. §.

A kőso ára az unio következtében följebb nem emeltetik.

2. §.

A sóskutak a hazai törvények értelmében szabadon lesznek használhatók.

3. §.

Addig is, mig a só áráról országosan rendelkezni lehetne az apró só vizben vetése betiltatik s ezen sónak ára ideiglenesen is szállittassék le a lehetőségig a miniszterium által.

FERDINAND

Isten kegyelméből Ausztriai Császár Magyar és Csehország eueven
Ötödik, Dalmát, Horvát, Tót, Halics Lodomérországok Apostoli
Királya, Lombardia, Veléneze és Hyria Királya, Erdély Nagy-
Fejedelme, és Székelyek Ispánja s a t.

**Méltóságos, Tisztelendő, Nagyságos, Nemes, Nemzetes
és Vitéziő okos és gondos őszintén s illetőleg kedvelt
Hiveink!**

Erdély Nagy-fejedelemségünknek Magyarországgal egyé-
alakításáról szólló és általatuk hű K K-ink és R R-ink által
folyó év Pünkösdhava 30-kán kelt alázatos felirástuk mellett
megerősítés végett Elönkbe felterjesztelt törvényjavaslatot áta-
lánosan kegyelmesen megerősítettük; — melyet ezennel oly
meghagyással küldünk vissza, hogy azt legfelsőbb királyi meg-
szentesítésünk végett Felségünk éleibe felküldeni siessetek.

Kiknek többire Császári királyi kegyelmünkkel kegyesen
hajlandók maradunk. Kelt Innsbruk városunkban Szentiván hó
10-dik napján, az Urunk ezer nyolszász negyvennyolczadik,
országulásunknak pedig tizennegyedik évében.

FERDINAND, m. p.

B. Apor Lázár, m. p.

Eő Császári királyi apostoli Felségének
saját parancsára.

SzentGyörgyi Imre, s. k.

FERDINAND

Isten kegyelméből Ausztriai Császár Magyar és Csehország e neven Ötödik, Dalmát, Horvát, Tót, Halics Lodomérországok Apostoli Királya, Lombardia, Venecze és Illyria Királya, Erdély Nagy-Fejedelme és Székelyek Ispánja s a t.

Méltóságos, Tisztelendő, Nagyságos, Nemes, Nemzetes és Vitézlő okos és gondos őszintén s illetőleg kedvelt Hiveink!

Miután Erdély Nagyfejedelemségünknek Magyarországgal egygyé alakításáról általatok hű KK-ink RR-ink által alkotott törvényjavaslatot, folyó év Pünkösdhó 30-án kelt alázatos felirástuk következéséül, az arról mai napon tihozzátok bocsátott királyi leiratnak értelmében megerősítettük, — hogy e folyó év Sz. Jakab hó 2-ik napjára kitűzött magyarországi közös országos gyűlésen Erdély is követői által megjelenhessen, — s e végre a választások kellő időben az illető törvényhatóságok által végbe vitethessenek, — kedves öcsénket Istvánt ausztriai főherceget, Magyarország Nádorispánját, és ugyanott királyi Helytartónkat ezennel meghatalmazzuk, hogy azon törvényjavaslatokra nézve, melyeket Ti hű KK-ink és RR-ink a választás módjáról alkotandatok, önbélatása szerint a királyi szentesítést megadja. — Melyhez képest a teljesítendőket teljesíteni elne mulasztátok,

Kiknek többire Császári királyi kegyelmünkkel kegyesen hajlandók maradunk. Kelt Innsbruk városunkban Szentiván hó 01-dik napján, az Urunk ezer nyolszáz negyvennyolczadik, országlásunknak pedig tizennegyedik évében.

FERDINAND, m. p.

B. Apor Lázár, m. p.

Eő Császári királyi apostoli Felségének
saját parancsára.

SzentGyörgyi Imre, s. k.

Erdély országosan egyesereglett

Karainak és Rendeinek!

Erdélynek magyarországgali egyesülése forró örömmel tölté lelkünket. Boldogítóbb és egyuttal fontosabb eseménynek hirt nem juthatott hozzánk.

Meg voltunk lepetve nem az örömnök véletlenségétől — mert mi teljes hittel reméltük a két testvér nemzet egygyööllekezését, — de meg voltunk lepetve azon büszke öntudat nagyságától, hogy egyesülten, e hazát többé sem ármány sem erőszak nem leend megdönteni képes.

S nem késtünk mindent elkövetni, hogy az egyesülés iránti törvény a Fejedelem által is szentesitessék. A minister-elnök rögtön utazott az országos küldöttekkel koronás királyunkhoz, hogy fejedelmi szavát és áldását sietve kikérje a testvéri frigyre. És nem tért elébb vissza, mint a bevégzett viszonttegyesülésben meghozta jövendő nagyságunk örök alapját.

Mig hajdan e két hon egy vala, mindnyájunkat nagyság, fény és nemzeti dicsőség környezett. A mely nap elszakadtunk egymástól, azon napon kezdünk gyengülni, aljasulni és szolgáltságba jutni. Egyesült erönkön megtört a hódítók hatalma, szétválasztva egyenként rabokká lettünk és eltüntünk az önálló nemzetek sorából.

Minket Isten, közös vérkötélék és nemzeti multunk testvérekke parancsol lenni, nem csak szomszédokká, mint eddig elé voltunk. A szomszéd nem sokat törődik szomszéda sorsával. Mi Erdélynek és Magyarországnak minden lakosai több vagyunk egymásnak. Testvérek vagyunk — a kik szerclik egymást, közös boldogságot akarnak, s egyik a másik javáért élni kíván és halni tartozik.

Az unió, e nemzeti testvérségnek ujabb, nyilvános elismerése Europa színe előtt. A mit a vér egyesített, ezred éves közös történet örömei és fájdalomiszentesítettek, — azt ma örökké megtartandónak nyíltan bevalljuk a világ előtt.

És e két honnak s minden népeinek egyesülése még többet is jelent. Jelentí azt, hogy mi ismét, mint egykoron, közös erővel, közös kitűréssel és buzgósággal azon törekvünk, hogy Magyarország nagy és boldog legyen. népe hatalmas és dicsővé váljék.

Ez legyen első és legszebb gyümölcse három százados elszakadásunk utáni testvéri egyesülésünknek.

Mi elválva is egyek válánk. A tetteges egyesülést most megszentelítő koronás királyunk fejedelmi szava. Nincs egyéb hátra, minthogy Isten áldása koronázza meg e szövetséget, a mely minden nyelvű és vallású népekre nézve a szabadság, egyenlőség és testvériség örökké szent elveit fogja hinni, vállalni és alkalmazni.

Buda-pest, június 14-kén 1848.

G. Széchényi Ist., m. k. **G. Batthyány L.,** m. k.
Kossuth Lajos, m. k. **Deák Ferencz,** m. k.
Klauzál Gábor, m. k. **Szemere Bertalan,** m. k.
B. Eötvös Jós., m. k. **Mészáros Lázár,** m. k.
hadügy-minister.

RENDELET!

Miután ő felsége legkegyelmesebb koronás királyunk az Erdélynek magyarországgal egyesítés iránt hozott törvényjavaslatot megerősítette volna; a végből hogy a f. é. Julius 2-ra kiűzött magyarországi közös országgyűlésen követei által Erdély is megjelenhessen, s e végre a választások az illető törvényhatóságok által végbevitessenek, engemet felhatalmazott, azon törvényjavaslatokra nézve, melyeket Erdély hű karai és rendei a választás módjáról alkotóndának, önbelátásom szerint a királyi szentesítést legmagasb nevében megadni; mely legkegyelmeseb meghatalmazásnál fogva, a választásról alkotott törvényt, melyet Erdély karai és rendei f. é. Junius 3-ról ő felsége magas színe elébe fölterjesztének, ez ide mellékelt alakban ezenel megerősítem és megszentítem.

Egyszersmind megegyezvén abban, hogy Erdély hű kárainak és rendjeinek kijelentett kívánata szerint, a két haza egyesülése részleteinek meghatározása iránt kinevezett bizottmány tagjai közé Kolozsvár várossának követe Gyergyai Ferencz is besoroztassék.

Mínthogy pedig a két testvérhaza már törvény által szentesített frigynél fogva is egyesült, és a megerősített választási törvény által Erdély népeinek a közös törvényhozásba való befolyás biztosítatott; mínthogy továbbá az egyesülésnek király és nemzet közös akaratával lett kimondása után a törvényhozó hatalom csak az egyesült haza országgyűlésén gyakorolthathatik: ennél fogva Erdély hű karai és rendei minden egyéb törvényhozási kérdéseket e f. é. Julius 2-ra Pestre összehívott országgyűlésre halasztván, hazafiúi lelkes igyekezetöket oda fordítsák, hogy a követválasztások azonnal rendeltessenek meg, következőleg minden még függöben és tanácskozás alatt lévő tárgyak az egyesült országgyűlésre átteendők, hol azok az örök igazság és méltány alapjain, testvéri szeretettel és az emberi s polgári jogok, s érdekek teljes kimélésével fognak megfejtetni.

Kelt, Buda-pest junius 19-kén 1848.

ISTVÁN NÁDOR, m. p.

k. helytartó.

Belügyminister,

Szemere Bertalan, m. k.

M E G H E L Y E T !

Mintán ő felsége legkegyelmesebb koronás királyunk az Erdélynek magyarországgal egyesítés iránt hozott törvényjavaslatot megértesítette volna; a végül-hogy a I. és Julius 2-ra kiadott magyarországi közös országgyűlésen kövelei által Erdély is megjelölhessen, a végére a választások az illető törvényjavaslatok által végbevitessenek, engemet felhatalmazott, azon törvényjavaslatokra néve, melyeket Erdély hí karai és rendjei a választás módjáról alkotandának, önbeltámasz szerint a királyi szentesítéssel legmagasabban megadni; mely legkegyelmesebb meghatalmazásnál fogva, a választásról alkotott törvényjavaslatot Erdély karai és rendjei I. és Julius 3-ról ő felsége magának színe elébe föltérjesztének, ez ide mellékelt alakban ezenfelöl megértesitem és megjelentettem.

Egyeszeremint megértyezvén abban, hogy Erdély hí karai és rendjeinek kijelentett kívánata szerint, a két hazai egyesülése részeitnek meghatalozás iránt kinevezett bizottság many tagjai közé Kolozsvár városának követe Györgyai Ferenc is besorozassék.

Mintthogy pedig a két testvérhaza-már törvény által szentesített birgynél fogva is egyesült, és a megértesített választási törvény által Erdély népének a közös törvényhozásba való bevonás biztosított; mintthogy továbbá az egyesülésnek királyi és nemzeti közös akaratával lett kimondása után a törvényhozó hatalom csak az egyesült hazai országgyűlésen gyakorolhatatik; emellett Erdély hí karai és rendje minden egyéb törvényhozási kérdéseket a I. és Julius 2-ra Pestre összehívott országgyűlésre bocsátván, hazánál jellek ügykezeletüket oda fordítsák, hogy a követválasztások azonnal rendelkezessenek meg, követelőzve minden még függőben és tanácskozás alatt lévő tárgyak az egyesült országgyűlésre átkerendők, hol azok az örök igazság és méltány alapján, testvéri szeretettel és az emberi polgári jogok, a örökek teljes kimérésével fognak megjelteni.

Kell. Buda-pest június 19-kén 1848.

ISTVÁN ÁDOR, m. p.

k. helytartó.

Betűgyűmleszt.

Özvegye Bertalan, m. k.

DEMJÉN LÁSZLÓ

könyvkereskedése

Most midőn az új életre ébredt nemzeti öntudat kétszeres hévvel és szeretettel ölel magához mindent, mi hajdani fényünkre emlékeztet, úgy hiszem — mint egy új magyar könyvkereskedés alapítója — semmivel sem nyithattam volna meg méltóbban vállaltaim sorát mint az

„ERDÉLYI NEMZETI FEJEDELMEK“

díszes képesarnokával, mely három évszázad örömben és búban változó, de egyaránt dicső történetét foglalja magában, s nemzeti önállásunk lélekemelő korszakát idézi fel emlékünkből.

E képesarnok, mint az erdélyi magyar történet kiegészítő illusztrációja, minden magyar ház falának díszére leendő, s hogy elterjedését minél inkább eszközölhessem, árát a lehető olcsóra szabtam.

A műlap 19 arcképpel Barabás felügyelete alatt régi képek és pénzek után rajzolva, Bécs első műnyomdájában készült:

Ára: fehér papíron	2	frt — kr. o. é.
chinai „	2	„ 50 „
postán küldve	3	„ — „
arany keretben üveggel	5	„ — „

A megrendelt példányok azonnal a legpontosabban küldetnek el.